

PRINCIPER FÖR ÄGARSTYRNING I KRONOBY KOMMUN

Godkända av kommunfullmäktige 22.5.2017 § 27

INLEDNING

En del av den kommunala verksamheten drivs i aktiebolagsform. Mycket stora ekonomiska värden är samlade i bolagen och bolagens ekonomiska utveckling har kommit att få en allt större betydelse för framför allt primärkommunernas samlade ekonomi. Verksamhetsmässigt representerar också bolagen väsentliga och avsevärda värden för medborgarna. Det är därför av betydelse att den verksamhet som drivs i bolagsform innehållsmässigt samordnas med kommunens övriga ambitioner att ge medborgarna en god livssituation.

Centrala utgångspunkter för om kommunen skall bedriva verksamhet i egen regi, i förvaltnings- eller bolagsform, är om den är nyttig för medborgarna och faller inom den kommunala kompetensen. När kommunen väljer att ha verksamhet i aktiebolag är det viktigt att kommunen är en aktiv ägare. Att vara aktiv ägare innebär bl.a. att löpande utvärdera verksamheten och verksamhetsformen, bolagets strategier och mål, hur dessa passar in i kommunens övriga verksamhet samt hur bolagen sköts av bolagsstyrelse och företagsledning.

När kommunen väljer att ha verksamhet i bolagsform måste två regelsystem beaktas: kommunallagen och aktiebolagslagen. Inom ramarna av dessa bör kommunen genom ägarstyrning beskriva hur ändamålet med verksamheten ska uppnås, omfattande verksamhetsmål och ekonomiska mål. Men den formella styrningen i bolagsordning och ägardirektiv är inte tillräckligt för ett aktivt ägarskap, det krävs också informell styrning genom samråd och diskussion mellan kommunen och bolaget.

VÄRDEGRUND

Principerna för styrning av kommunägda bolag syftar till att lyfta fram betydelsen av bolagsstyrning för legitimitet, ändamålsenlighet och effektivitet.

- Medborgarna och samhället ska känna förtroende för att styrningen är ändamålsenlig och effektiv
- Kommunen skall vara aktiv ägare som tar hand om sin egendom
- Kommunens roll i att skapa klara och tydliga regler för ägarstyrning och aktiv dialog
- Tydlig och välavvägd rollfördelning mellan kommunen, bolagsstämman, bolagsstyrelsen, bolagsledningen och revisorerna
- Möjligheten att anpassa principerna till lokala förutsättningar, företagssektorns och bolagens storlek samt olika verksamhetsområden

Ansvar för kommunens bolagsstyrning ligger ytterst på kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige bestämmer vilka bolagsstyrningsprinciper som skall tillämpas. Kommunstyrelsen och dess affärs- och riskhanteringssektion ska utöva uppsikt över bolagssektorn. Principerna skall tillämpas förutom i kommunens dottersammanslutningar och dess eventuella dottersammanslutningar även i tillämpliga delar i delägda bolag.

I organiseringen av kommunens verksamheter ingår inte i regel stiftelser, eftersom kommunens ägarstyrning inte kan säkerställas i tillräckligt hög grad i dem. De stiftelser som ingår i kommunkoncernen ska i verksamhetsberättelsen rapportera om hur den interna kontrollen och riskhanteringen ordnats och hur den lyckats. I rapporten bör ingå uppgifter om stiftelsens väsentligaste risker och osäkerhetsfaktorer samt hanteringen av dem.

ÄGARDIREKTIV

1. *Bolaget som en del av den kommunala organisationen*

Bolaget är en del av kommunens verksamhet. Bolaget ska i sin verksamhet beakta detta. Bolagets verksamhet regleras, utöver av lag och av bolagsordningen, av direktiv utfärdade av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller dess affärs- och riskhanteringssektion, fastställda på bolagsstämma.

2. *Kommunens direktivrätt*

Bolagets styrelse och verkställande direktör ska följa utfärdade direktiv, såvida dessa inte strider mot bolagsordningen, mot tvingande bestämmelser i aktiebolagslagen eller annan författning som sekretesslagen, eller strider mot bolagets intresse.

Detta ägardirektiv är ett komplement till bolagsordningen

3. *Kommunägda bolag står under uppsikt av kommunstyrelsen.*

Kommunstyrelsen och dess affärs- och riskhanteringssektion utövar kommunens ledningsfunktion över bolaget i enlighet med vad som anges i Kronoby kommuns förvaltningsstadga och koncerndirektiv.

Kommunstyrelsen har rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet. Bolaget ska lämna den information om verksamheten som begärs. Den närmare omfattningen av informationen fastställs i samråd med bolagets styrelse.

Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen årligen fatta beslut om huruvida verksamheten varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

4. *Sekretess*

Föreligger på grund av lagstadgad sekretess hinder mot att lämna viss uppgift till ägaren får uppgiften uteslutas. Bolaget ska i så fall uppge att strykning/utelämnande skett.

5. *Bolagets verksamhet*

Föremålet för bolagets verksamhet anges i bolagsordningen för bolaget. Bolaget får ej bedriva verksamhet som inte är förenlig med bolagsordningen eller den kommunala kompetensen.

6. *Bolagets ändamål*

Syftet och målsättningen för bolagets verksamhet anges i bolagsordningen. I verksamheten ska bolaget eftersträva att vara ledande inom sitt verksamhetsområde, bl.a. genom att se till att verksamheten tar sin utgångspunkt i ett miljömässigt modernt förhållningssätt.

7. *Fullmäktiges ställningstagande*

Bolaget ansvarar för att kommunen får ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas.

Av bolagsordningen framgår att vissa beslut i bolaget fattas av bolagsstämman. En fråga som faller utanför uppräknningen i bolagsordningen kan trots detta vara en sådan fråga som kräver ställningstagande enligt denna punkt. Uppstår tveksamhet huruvida ställningstagande krävs ska bolaget samråda med koncernledningen.

8. *Verkställande direktör*

För kommunägda dottersammanslutningar kan en verkställande direktör utses som ska ha den sakkunskap och erfarenhet som krävs av ledningen av bolagets affärsverksamhet. Innan beslut fattas ska bolagets styrelse inhämta ägarens ståndpunkt om valet och VD-avtalet.

Bolagets styrelse ska också inhämta ägarens ståndpunkt om belönings- och motivationssystem innan beslut fattas om dem. Bolagets styrelseledamöter kan inte omfattas av belönings- och motivationssystem.

9. *Verksamhetsberättelse*

Bolagets styrelse ska årligen i verksamhetsberättelsen, utöver vad aktiebolagslagen stadgar, redovisa hur verksamheten bedrivits och utvecklats mot bakgrund av det i bolagsordningen och dessa direktiv angivna syftet och ramarna. I verksamhetsberättelsen ska rapporteras hur den interna kontrollen och riskhanteringen ordnats och hur den lyckats, samt de väsentligaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna och hanteringen av dem. Uttalandet ska vara så utformat att det kan läggas till grund för kommunstyrelsens uppsikt och beslut samt till revisorernas granskning.

10. *Ekonomiska mål*

Bolaget ska bedriva sin verksamhet på ett sådant sätt att kostnaderna för verksamheten täcks genom inkomsterna.

11. *Finansiering*

Bolagets verksamhet finansieras via dess inkomster. Långsiktiga investeringar kan finansieras med lån.

12. *Information och ägardialog*

Kommunen ska fortlöpande hållas informerad av bolaget om dess verksamhet. Bolaget ska initiera möten med kommunen om omständigheterna så påkallar. Bolaget ska därvid uppmärksamma

kommunen på viktigare omständigheter och förändringar som kan inverka på bolagets verksamhet och utvecklingen av egendomens värde.

Kommunen ska få bolagets årsredovisning med revisionsberättelse och granskningsrapport från revisorn samt vid behov protokoll från bolagsstämma och styrelsesammanträde.

13. Budget och verksamhetsplan

Bolaget ska årligen fastställa verksamhetsplan med strategiska mål för de närmaste tre räkenskapsåren och budget för nästkommande räkenskapsår. Fastställd verksamhetsplan och budget ska tillställas kommunen.

14. Kommunal koncernbokslut

Bolaget ska till kommunen lämna de uppgifter som av kommunen bedöms nödvändiga för upprättande av koncernbokslut.

15. Kommunens representant

Vid bolagsstämman företräds kommunen i egenskap av aktieägare av en tjänsteinnehavare eller av någon annan företrädare som utsetts av kommunens affärs- och riskhanteringssektion. Sektionen ger dem som företräder kommunen vid bolagsstämman de anvisningar som ägarstyrningen förutsätter.

I kommunens koncerndirektiv fastställs principer och praxis för utnämning av kommunens representant i bolagsstyrelsen med beaktande av den sakkunskap om affärsverksamhet och ekonomi som behövs inom bolagets verksamhetsområde.

Bolagets verkställande direktör eller annan ansvarig ska rapportera antalet sammanträddanden under räkenskapsperioden samt ledamöternas individuella eller genomsnittliga deltagande i sammanträdena.

16. Utbildning

Bolagets styrelseordförande och styrelseledamöter ska fortbilda sig och förbinda sig till att kontinuerligt utveckla sin kompetens för styrelsearbetet.